

Notat

DEPARTEMENTET/MST

International Koordination/
Kemikalier

J.nr. D 018-0003/722-0003

Ref. MMW/LFO

Den 12. september 2005

Anden partskonference under Rotterdamkonventionen om proceduren for forudgående informeret samtykke for visse farlige kemikalier og pesticider i international handel. Rom den 26. – 30. september 2005.

Generelt

Emnerne på den anden partskonference (COP 2) vil i høj grad være af teknisk karakter, og der vil blive fokuseret på at få rammerne for en effektiv implementering af konventionen på plads. Mødet ikke vil omfatte en ministersession, og det bliver dermed et rent embedsmandsmøde.

Baggrund

Rotterdamkonventionens formål er at beskytte sundhed og miljø mod farlige stoffer i international handel gennem at fremme ansvarsdeling og samarbejde mellem konventionens parter. Konventionen giver et land mulighed for at sige nej til - eller stille betingelser ved - import af stoffer, der er opført på bilag 3 til konventionen. Endvidere stilles der ved eksport af stoffer, der er underkastet særlig restriktiv national regulering, krav om orientering af myndigheder, mærkning af stoffer og fremsendelse af relevante oplysninger til importøren.

Det overordnede formål med den anden partskonference er at vurdere status for gennemførelsen af konventionen, at følge op på de udestående elementer fra første partsmøde og at vedtage et arbejdsprogram og budget for 2006. Konventionen trådte i kraft den 24. februar 2004 og er pr. 31. august 2005 ratificeret af 98 stater. Danmark ratificerede konventionen 15. januar 2004. Yderligere 85 stater deltager i arbejdet uden at have ratificeret konventionen.

Der er optaget 41 stoffer på konventionens bilag 3. Ca. 160 stoffer er under vurdering i konventionens regi.

En væsentlig del af drøftelserne på konferencen vil vedrøre muligheder og initiativer, der kan sikre konventionens funktionsdygtighed og effektivitet. Det omfatter blandt andet udarbejdelse af regler vedrørende manglende overholdelse af konventionen. Funktionen af komitéen for vurdering af nye kemikalier – Chemical Review Committee (CRC)- vil også blive drøftet. Endvidere forventes nedsat særlige grupper om budget hhv. finansiel mekanisme til støtte af ulandenes overholdelse af forpligtelserne. Der skal ikke tages stilling til optagelse af nye konkrete stoffer på konventionens bilag 3.

Centrale emner på COP 2:

- Forretningsorden for partskonferencen
- Implementering af konventionen
- Emner relaterer til opfølgning på første partskonference
 - a) Overholdelse af konventionen (compliance)
 - b) Finansielle mekanismer og teknisk assistance
 - c) Samarbejde med andre internationale miljøkonventioner
 - d) Organisering af sekretariatet
- Arbejdsprogram og budget for 2006

Forretningsorden for partskonferencen

På 1. partskonference blev der vedtaget en forretningsorden for partskonferencer. Dog kunne der ikke opnås enighed om hvorvidt det skulle være muligt at træffe substantielle beslutninger ved flertalsafgørelser eller der skal kræves enstemmighed. EU har arbejdet for at det skulle være muligt at træffe beslutninger med 2/3 flertal. Det skal bemærkes, at konventionen under alle omstændigheder kræver enstemmighed ved optagelse af nye stoffer på bilag 3.

Danmark støtter fortsat, at der skal kunne vedtages beslutninger med kvalificeret flertal.

Implementering af konventionen

De foreløbige erfaringer med konventionen sparsomme. Det er et generelt problem at kvaliteten af de notifikationer m.v. som de skal fremsende under konventionen, ikke lever op til de krav der stilles for at den tekniske komité kan vurdere dem. Endvidere er der problemer med at få svar fra lande som der ønskes eksporteret til, først og fremmest u-lande. Dette understreger behovet for kapacitetsopbygning i u-landene og for en effektiv overholdelsesmekanisme.

a) Overholdelse af konventionen (compliance)

Ifølge konventionen skal der "hurtigst muligt" efter dens ikrafttræden udarbejdes en overholdelsesmekanisme. Inden den anden partskonference officielt åbner, afholdes der et særligt arbejdsgruppemøde, som skal levere en rapport til partskonferencen. Mødet kom i stand efter pres fra EU, hvor Danmark spillede en væsentlig rolle. Baggrunden var, at der ikke som planlagt fandt drøftelser sted på den første partskonference på grund af tidsnød og modstand fra visse lande. Forhandlingerne forventes at blive vanskelige, da en del lande foretrækker en mekanisme med udelukkende bløde tiltag, såsom hjælp og vejledning.

Den institutionelle ramme foreslås at bestå af en overholdelseskomite. Der er forslag til regler om komiteens status, funktioner, organisering, udpegning af medlemmer, mødehyppighed, principper om åbenhed og om komiteens afrapportering til partskonferencen. Endvidere er der forslag til procedurer, herunder forslag til regler om, hvem der kan tage initiativ til en sag, hvem der er høringsparter, og hvilke foranstaltninger (sanktioner), der kan bringes i anvendelse i tilfælde af overtrædelser. På stort set alle områder er der fortsat store uenigheder om reglernes udformning.

EU/Fællesskabet ønsker, at der vedtages en vifte af virkemidler i tilfælde af manglende overholdelse af konventionen, både i form af støtte og mere håndfaste midler, såsom mulighed for suspension af rettigheder for de lande, som til stadighed ikke overholder konventionen.

U-landene har stillet et forslag om re-eksport af stoffer på konventionens bilag 3, som er kommet ind i et land uden at overholde konventionens regler om forudgående samtykke. Danmark har i EU støttet forslaget, som vil lægge et kraftigt politisk pres på et land som overtræder reglerne. Der ser i EU ud til at være opbakning til at støtte et sådant forslag, hvis det gøres ikke-bindende for parterne til konventionen. Det vurderes dog at blive vanskeligt at opnå enighed på konferencen.

Overholdelseskomitéen bør være effektiv og så uafhængig af medlemslande som muligt. Den bør derfor bestå af et relativt begrænset antal medlemmer, som arbejder i deres individuelle kapacitet. Der bør være en stor grad af åbenhed omkring komitéens arbejde. Parter og sekretariatet skal kunne starte en sag. Der er i udkastet til beslutning - i skarpe parenteser - også en mulighed for via sekretariatet at tage initiativ til en sag på baggrund af henvendelser fra offentligheden. Komitéen skal kunne træffe beslutning om foranstaltninger (herunder sanktioner) i tilfælde af overtrædelser. Der bør være mulighed for, at der kan træffes afgørelser i komitéen ved 2/3 flertal, såfremt der ikke kan opnås enighed.

Danmark, arbejder for, at der etableres en overholdelseskomité under partskonferencen

- *bestående af et begrænset antal uafhængige medlemmer, der har vide beføjelser til at fremskaffe relevante oplysninger for sager*
- *som kan behandle sager på basis af oplysninger fra såvel parter til konventionen som sekretariatet, organisationer og individer*
- *hvor der er en stor grad af åbenhed omkring komiteens arbejde.*
- *som har beføjelser til at træffe beslutning om en bred vifte af såvel bløde som mere hårde foranstaltninger (sanktioner) i tilfælde af overtrædelser*
- *som kan træffe afgørelser med 2/3 flertal.*

b) Finansielle mekanismer og teknisk assistance

En række u-lande ønsker at få etableret en separat finansiel mekanisme til implementering af konventionen. I-landene vil anvende eksisterende mekanismer, for at opnå synergieffekter og undgå nye og omkostningskrævende administrationer.

Der blev på COP 1 etableret en særlig fond, som yder tilskud til u-landenes deltagelse i konferencer og til kapacitetsopbygning og teknisk assistance i forbindelse med ratifikation og gennemførelsen af forpligtelser. Midlerne kommer fra frivillige bidrag fra parterne.

Det blev på COP 1 besluttet at udarbejde et studie om mulige finansielle mekanismer, som nu foreligger og skal drøftes på konferencen. Studiet peger på en række muligheder som henholdsvis fokuserer på de eksisterende rammer for konventionen, eksisterende institutioner udenfor konventionen og på nye institutioner/muligheder.

En mangel ved den eksisterende beslutning om tilvejebringelse af teknisk assistance er, at den ikke omfatter en invitation til FN's udviklingsprogram, UNDP, som er FN's største organ på kapacitetsområdet, om at bidrage til kapacitetsopbygning til gavn for implementering af

Rotterdamkonventionen. Verdensbanken er heller ikke nævnt, men forudses nu at få en væsentlig rolle i implementeringen af SAICM (Strategic Approach to International Chemicals Management), som forventes vedtaget i februar næste år.

Der arbejdes for, at Danmark:

Generelt

- *ikke støtter oprettelsen af en selvstændig finansiel mekanisme under konventionen, men prioriterer anvendelse af eksisterende mekanismer, d.v.s. den eksisterende frivillige fond og GEF (Global Environment Facility), som allerede er finansiel mekanisme for Stockholmkonventionen om persistente organiske forureningsstoffer*
- *arbejder for, at finansieringen af den internationale indsats på kemikalieområdet skal ses i en sammenhæng. Det indebærer, at en endelig beslutning bør afvente drøftelser og vedtagelsen af SAICM*
- *arbejder for, at der kommer øget fokus på kapacitetsopbygning.*

Specifikt

arbejder for at der vedtages en beslutning, hvor

- *GEF inviteres til at øge sin støtte til Rotterdam relevante kemikalieprojekter så meget som muligt inden for sit mandat*
- *alle parter opfordres til i GEF at arbejde for, at GEF udvider sit mandat for støtte til kemikalieområdet, herunder Rotterdamkonventionens implementering*
- *UNDP og Verdensbanken kraftigt opfordres til at inddrage kapacitetsopbygning til overholdelse af Rotterdamkonventionen i sine aktiviteter*
- *u-landene opfordres til at inkludere opbygning af den kapacitet, der er nødvendig for opfyldelsen af forpligtelserne under Rotterdamkonventionen i den regionale konkretiseringen af UNEP's strategiske plan for teknologistøtte og kapacitetsopbygning (Bali planen) og i deres fattigdomsreduktionsstrategier (PRSP's).*

c) Samarbejde med andre internationale miljøkonventioner

Det er væsentligt at sikre et gnidningsfrit samarbejde med relevante organisationer og sekretariater for internationale miljøaftaler. Der er ofte mulighed for synergi i implementering, herunder på kapacitetsopbygningsområdet, og det er vigtigt, at der ikke er overlap eller modstrid mellem aftalerne.

Første partsmøde under Stockholmkonventionen i maj 2005 vedtog en beslutning om at fremme synergier mellem miljøkonventionerne på kemikalie- og affaldsområdet. Beslutningen fastlagde, at der skal gennemføres et studie af mulighederne for hvordan man kan fremme bedre samarbejde og synergi mellem Stockholmkonventionen, Rotterdamkonventionen, Baselkonventionen om eksport af farligt affald og andre relevante programmer. Studiets resultater skal behandles på Stockholmkonventionens andet partsmøde.

Sekretariatet for Rotterdamkonventionen bør arbejde tæt sammen med sekretariatet for Stockholmkonventionen om studiet, som bør drøftes på Rotterdamkonventionens tredje partskonference. EU overvejer at fremlægge forslag til en beslutning herom.

Danmark støtter en beslutning som opfordrer konventionssekretariatet til tæt samarbejde med Stockholmkonventionens sekretariat om studiet om samarbejde mellem kemikaliekonventioner.

d) Organisering af sekretariatet

Sekretariatsfunktionen for Rotterdamkonventionen varetages af FN's miljøprogram UNEP og FN's fødevareprogram FAO i fællesskab. Det vurderes at samarbejdet fungerer. Der er dog visse ulemper ved den nuværende konstruktion, hvor lederen af sekretariatet – den såkaldte Executive Secretary – er delt på to personer, en i Rom hos FAO, finansieret af FAO, og en i Geneve, finansieret af konventionen. Dette er også u hensigtsmæssigt i betragtning af, at det forsøges at få den samme Executive Secretary for Stockholmkonventionen og Rotterdamkonventionen for at sikre synergi mellem konventionerne.

Der er udarbejdet et "Memorandum of Understanding" mellem direktøren for UNEP og direktøren for FAO, som cementerer denne fordeling. Dokumentet skal godkendes af partskonferencen. Konventionsteksten og senere beslutninger er ikke entydige med hensyn til, om posten som Executive Secretary skal være én person, eller kan være delt på to personer. Det vil være hensigtsmæssigt med kun én person, som alene er ansvarlig og loyal overfor Rotterdam- og Stockholmkonventionerne, og er placeret fortrinsvis i Geneve hvor Stockholmkonventionen og Baselkonventionen har deres sekretariater.

Det kan dog blive vanskeligt at opnå enighed på grund af den delte sekretariatsplacering, hvor pesticiddelen ligger i Rom og den øvrige kemikaliedel ligger i Geneve.

Danmark arbejder for, at lederen af sekretariatet for Rotterdamkonventionen – the Executive Secretary - og følgelig den fælles leder af sekretariatet for både Rotterdam- og Stockholmkonventionen, bliver en og samme person.

Arbejdsprogram og budget for 2006

Budgettet for 2006 skal vedtages på partskonferencen. Set i forhold til det foreløbige budget for 2006, som blev vedtaget på første partskonference, er der tale om en stigning på 13 pct. til i alt 4 mio. \$. Stigningen begrundes primært med øgede sikkerhedsudgifter i forbindelse med afholdelse af den 3. partskonference. Heraf finansieres ca. 1,5 mio. \$ forlods af de to værtslande (Italien og Schweiz), mens de resterende 2,5 mio. \$ finansieres af parterne til konventionen i forhold til den sædvanlige FN fordelingsnøgle. Fællesskabet/EU drøfter p.t., at budgettet på visse punkter ikke er helt gennemskueligt, og at stigning i budgettet til øgede omkostninger for CRC kemikalievurderingskomitéen virker overvurderede. Disse elementer bør derfor afklares.

Danmark indvilliger i at godkende budgettet for 2006, men arbejder for, at budgettet gøres så gennemskueligt som muligt, og at ingen poster på budgettet er overvurderede.